

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol

Cyngor Sir Ynys Môn

Blwyddyn archwilio: 2012-13

Cyhoeddwyd: Medi 2013

Cyfeirnod y ddogfen: C13317

Diben y ddogfen hon

Mae'r ddogfen hon ar ffurf ddrafft a ddarperir yn gyfrinachol. Dim ond er mwyn cadarnhau cywirdeb a chyflawnder y wybodaeth a geir ynddi a cheisio barn ar y casgliadau y daethpwyd iddynt y'i darperir.

Trafod y ddogfen cyn ei chyhoeddi

Mae'r ddogfen hon a'r hawlfraint ynddi yn eiddo i Archwilydd Cyffredinol Cymru ac erys felly. Mae'n cynnwys gwybodaeth a gafwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan bwerau statudol i gyflawni swyddogaethau statudol yn unig ac fe'i paratowyd fel sail i ddogfen swyddogol a allai gael ei chyflwyno neu ei chyhoeddi maes o law. Gall hefyd gynnwys gwybodaeth y gallai ei datgelu heb awdurdod fod yn drosedd o dan adran 54 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Oni chaniateir yn benodol o dan y gyfraith, ni ellir atgynhyrchu'r ddogfen nac unrhyw ran o'i chynnwys, na'i storio mewn system adalw na'i throsglwyddo mewn unrhyw ffurf na thrwy unrhyw fodd, na'i datgelu i unrhyw un ac eithrio'r sawl a'i derbyniodd yn wreiddiol heb ganiatâd ysgrifenedig Swyddfa Archwilio Cymru ymlaen llaw. Mae'n rhaid ei diogelu bob amser i'w hatal rhag cael ei chyhoeddi neu i atal defnydd amhriodol arall o'i chynnwys. Gallai ei defnyddio neu'i datgelu heb awdurdod arwain at achos cyfreithiol.

Cynnwys

Mae'r Archwilydd Penodedig wrthi'n ystyried ffurf ei farn archwilio ar eich datganiadau ariannol o ystyried y materion a nodwyd o ran prisiad rhwymedigaeth pensiynau o fewn Datganiadau o Gyfrifon. Os caiff y materion hyn eu datrys, mae'r Archwilydd Penodedig yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio diamod ar eich datganiadau ariannol. Mae rhai materion i'ch hysbysu amdanynt cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad cryno

Cyflwyniad	3
Adroddiad archwilio arfaethedig	4
Materion pwysig sy'n deillio o'r archwiliad	4
Annibyniaeth a gwrthrychedd	11

Atodiadau

Llythyr Sylwadau Terfynol	12
Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Penodedig i Gyngor Sir Ynys Môn	16
Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed i'r datganiadau ariannol drafft y dylid tynnu sylw'r Pwyllgor Archwilio atynt	18

Adroddiad cryno

Cyflwyniad

1. Mae Anthony Barrett, yn rhinwedd ei swydd fel yr Archwilydd Penodedig, yn gyfrifol am roi barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ("y Cyngor") ar 31 Mawrth 2013 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
2. Nid ydym yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol wedi'u datgan yn gywir, ond rydym yn mabwysiadu'r cysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rydym yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon.
3. Y lefelau meintiol a ddefnyddiwn i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn yw £2,199,000 ar gyfer eitemau incwm a gwariant a balansau cyfalaf gweithio. Gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoliadol a sensitifrwydd gwleidyddol hefyd bennu p'un a fernir bod eitem yn berthnasol ai peidio.
4. Mae Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260 yn ei gwneud yn ofynnol i ni gofnodi rhai materion sy'n deillio o'r archwiliad o'r datganiadau ariannol i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu corff mewn da bryd i gymryd camau priodol.
5. Mae'r adroddiad hwn yn nodi, i'w hystyried, y materion sy'n deillio o'r archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer 2012-13, y mae angen cyflwyno adroddiad arnynt o dan ISA 260.

Statws yr archwiliad

6. Cawsom y datganiadau ariannol drafft ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2013 ar 28 Mehefin 2013 ac erbyn y dyddiad y cyflwynwyd yr adroddiad hwn nid oeddem wedi derbyn y canlynol:
  - Profion ar ddata aelodaeth y cynllun pensiwn
  - Profion ar ddyddlyfrau a gwblheir â llaw
  - Datrys materion sy'n codi o'n profion cychwynnol o gyflawnder croniadau a chyfrifon taladwy
  - Profion ar gymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai a chysoni
  - Ymatebion terfynol i ymholiadau ar y cyfrifon gan y tîm archwilio
  - Cwblhau ein gwaith ar ddarpariaethau dyfarnu allweddol yn y cyfrifon mewn perthynas â hawliadau cyflog cyfartal
  - Cwblhau'r gweithdrefnau Cyfrifon Llywodraeth Gyfan a oedd yn weddill
  - Gweithdrefnau cwblhau'r archwiliadByddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Cyfrifon ar hynt y materion hyn ar lafar ar 24 Medi 2013.
7. Rydym yn cyflwyno adroddiad i chi ar y materion mwyaf arwyddocaol sy'n deillio o'r archwiliad, y credwn y dylech eu hystyried cyn cymeradwyo'r datganiadau ariannol

---

Mae'r tîm archwilio eisoes wedi trafod y materion hyn gyda'r swyddog a.151, Clare Williams.

Adroddiad archwilio arfaethedig

8. Mae'r Archwilydd Penodedig wrthi'n ystyried ffurf ei farn archwilio ar eich datganiadau ariannol o ystyried y materion a nodwyd o ran prisiad rhwymedigaeth pensiynau o fewn Datganiadau o Gyfrifon. Os caiff y materion hyn eu datrys, mae'r Archwilydd Penodedig yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio diamed ar eich datganiadau ariannol unwaith y byddwch wedi rhoi Llythyr Sylwadau i ni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
9. Nodir yr adroddiad archwilio arfaethedig yn **Atodiad 2**.

Materion pwysig sy'n deillio o'r archwiliad

Camddatganiadau nas cywirwyd

10. Nodwn isod y camddatganiadau a nodwyd gennym yn y datganiadau ariannol, a drafodwyd gyda'r rheolwyr ond sy'n parhau heb eu cywiro, a gofynnwn iddynt gael eu cywiro. Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiadau hyn, gofynnwn i chi roi'r rhesymau dros beidio â'u cywiro.

Cost gwasanaethau gwariant

DR Cronfa'r Cyngor £126,000

CR Cost gwasanaethau (gwariant) £126,000

Nodwyd gwall dibwys gwerth £256 yn ein profion ar gost gwasanaethau gwariant a oedd yn gysylltiedig â'r cyfnod 2011/12. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws cost gwasanaethau gwariant, byddai'n arwain at werth allosodedig o £126,000.

Cyflawnder croniadau a chyfrifon taladwy

DR Cost gwasanaethau (gwariant) £402,000

CR Croniadau £402,000

Nodwyd pedwar gwall dibwys gwerth £17,058 (o sampl o 14 o eitemau) yn ein hanfonebau profion a gofnodwyd ar ôl dyddiad diwedd y flwyddyn ar gyfer cyflawnder croniadau a chyfrifon taladwy. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws ein poblogaeth brawf, byddai'n arwain at werth allosodedig o £385,000.

Cydnabuwyd incwm ar gam, neu defnyddiwyd cod incwm anghywir

DR Cost gwasanaethau (incwm) £178,000

CR Cost gwasanaethau (gwariant) £85,000

CR Dyledwyr byrdymor £93,000

Nodwyd tri gwall dibwys gwerth cyfanswm o £39,317 (o sampl o 42 o eitemau) yn ein hincwm grant profion a dderbyniwyd yn y flwyddyn, sy'n cynrychioli tâl mewnol a gydnabuwyd o fewn y balans ar gam, gordaliad yn erbyn anfonebau prynu a gofnodwyd fel incwm ar gam, ac incwm o gyngor sydd ar hyn o bryd yn cael ei herio ganddynt. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws ein poblogaeth brawf, byddai'n arwain at werth allosodedig o £138,000.

Camddatganiadau a gywirwyd

11. Mae yna gamddatganiadau a gywirwyd gan y rheolwyr, ond yr ystyriwn y dylid tynnu eich sylw atynt gan eu bod yn berthnasol i'ch cyfrifoldebau mewn perthynas â'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol. Fe'u nodir gydag esboniadau yn **Atodiad 3**.

Risgiau archwilio sylweddol

12. Yn ein Strategaeth Archwilio Ariannol, gwnaethom nodi gwybodaeth am y risgiau archwilio sylweddol a nodwyd yn ystod y broses o gynllunio'r archwiliad. Mae'r tabl isod yn nodi canlyniad ein gweithdrefnau archwilio mewn perthynas â'r risgiau hynny

Risgiau	Camau gweithredu a gymerwyd
<p>Cydnabod refeniw a gwariant</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae risg benodol y gallai'r Cyngor ffugio'r incwm y mae'n ei gofnodi ar gyfer grantiau cyfalaf neu refeniw lle nad oes unrhyw sylwedd y tu ôl i'r trafodyn, cyn bod ganddo hawl i'w gydnabod fel incwm, neu cyn bod telerau ac amodau cysylltiedig â'r grant wedi'u bodloni er mwyn cynyddu'r refeniw a gydnabyddir a chael canlyniad mwy ffafriol ar gyfer y flwyddyn. • Rydym yn ystyried bod risgiau penodol pellach i gyflawnder a chywirdeb croniadau, a gweithdrefnau torbwynt lle y gallai'r Cyngor ffugio ei gydnabyddiaeth o wariant drwy gydnabod gwariant yn anghywir neu'n anghyflawn, neu yn y cyfnod cyfrifyddu anghywir er mwyn cael canlyniad sy'n fwy neu'n llai ffafriol ar gyfer y flwyddyn.	<p>Rydym wedi deall ac wedi gwerthuso'r rheolaethau sydd ar waith i liniaru'r risg hon ac wedi gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wedi gwerthuso rheolaethau allweddol er mwyn cadarnhau ein dealltwriaeth o gynllun y rheolaeth; • wedi profi cysoniadau allweddol; • wedi profi bod gan y Cyngor hawl i gynnwys incwm a gydnabuwyd mewn perthynas ag arian grant yn ei gyfrifon; a • wedi profi bod trafodion sy'n digwydd tua diwedd y flwyddyn wedi'u cofnodi'n gyflawn ac yn gywir, ac wedi'u dosbarthu'n briodol yn y flwyddyn ariannol y maent yn berthnasol iddi. <p>Ystyriwyd y polisiâu cyfrifyddu a fabwysiadwyd gan y Cyngor a chynhaliwyd y lefel briodol o brofion ar incwm a gwariant. Rydym hefyd wedi ystyried y gwaith a</p>

	<p>wnaed gennym mewn perthynas â'r risg y gallai rheolwyr anwybyddu rheolaethau (gweler isod). Rydym wedi nodi camddatganiadau o ganlyniad i'n profion (gweler isod, ac atodiad 3).</p>
<p>Rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau</p> <ul style="list-style-type: none"> Mewn unrhyw sefydliad, gall rheolwyr fod mewn sefyllfa i anwybyddu'r rheolaethau ariannol sydd ar waith gennych. Gall y fath achos o dorri'r rheolaethau arwain at gamddatganiad perthnasol. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwnaethom ddeall a gwerthuso prosesau a gweithdrefnau rheoli mewnol fel rhan o'n gwaith cynllunio. Gwnaethom adolygu a phrofi priodoldeb sampl o'r dyddlyfrau a broseswyd â llaw yn ystod y flwyddyn. Edrychwyd yn ofalus ar unrhyw amcangyfrifon a wnaed gan y rheolwyr ac ystyriwyd a oedd unrhyw duedd yn perthyn iddynt. Gwnaethom ddeall y rhesymeg fusnes dros drafodion sylweddol yr ymddengys nad ydynt yn fusnes arferol. Mae ein gweithdrefnau archwilio hefyd yn cynnwys elfen anrhagweladwy sy'n amrywio o flwyddyn i flwyddyn. <p>Nid ydym wedi nodi unrhyw gamddatganiadau o ganlyniad i'n profion hyd yma.</p>
<p>Amcangyfrifon rheolwyr</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae nifer o amcangyfrifon rheolwyr yn y datganiadau ariannol a all fod, o gofio eu natur feirniadol, wedi'u camddatgan mewn modd perthnasol. Gall y rhain gynnwys y ddarpariaeth Cyflog Cyfartal / Statws Sengl, darpariaethau cyffredinol megis rhai ar gyfer drwgddyledion, cronïadau tâl gwyliau, a'r ddarpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau tirlenwi mewn perthynas â Phenhesgyn. <p>Rydym wedi cynnig addasiadau cyn hyn mewn perthynas â darpariaethau Penhesgyn a Chyflog Cyfartal / Statws Sengl sy'n nesáu at ein trothwy o ran perthnasedd, ac mae risg felly y gallai unrhyw addasiadau o'r fath yn y dyfodol fod yn rhai perthnasol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi blaenoriaethu'r gwaith archwilio ar y meysydd barn allweddol er mwyn sicrhau bod unrhyw broblemau sy'n codi yn cael eu hystyried mor gynnar â phosibl. Gweler isod am ein hystyriaeth o amcangyfrifon allweddol rheolwyr a'n gwaith arnynt. <p>O ganlyniad i'n profion, cynigiodd y rheolwyr addasu'r ddarpariaeth ynglŷn â thirlenwi ac amcangyfrifon prisio (gweler isod, ac atodiad 3). Mae ein gwaith mewn perthynas â hawliadau cyflog cyfartal yn barhaus a gall arwain at ragor o addasiadau.</p>
<p>Paratoi cyfrifon</p> <ul style="list-style-type: none"> Cafodd anawsterau o ran llenwi swyddi'n barhaol yn y Tîm Cyllid effaith andwyol ar broses llunio cyfrifon y 	<p>Gweithiwyd yn agos gyda'r rheolwyr er mwyn monitro'r cynnydd a wnaed wrth baratoi cyfrifon 2012/13. Llwyddodd y staff i gydymffurfio â'r terfynau amser perthnasol.</p>

Cyngor yn 2009/10 a 2010/11. Llwyddodd staff interim profiadol i gwblhau'r gwaith erbyn y terfynau amser yn 2011/12. Mae rhai rolau cyfrifyddu allweddol yn dal i gael eu cyflawni gan staff interim ond mae swydd swyddog a151 wedi'i llenwi'n barhaol bellach. Mae'n hanfodol bod perfformiad 2011/12 yn parhau a bod adnoddau digonol a phriodol yn cael eu neilltuo i lunio'r cyfrifon statudol yn unol â'r amserlenni gofynnol.

Nodwyd un mater ynglŷn â'r broses o baratoi'r cyfrifon a oedd yn wendid rheolaeth perthnasol yn ein barn ni, ac rydym wedi ei nodi isod.

System rhenti tai a chyfrifyfr cyffredinol newydd

- Rhoddodd y Cyngor system rhenti tai newydd ar waith ym mis Tachwedd 2012, a bydd yn rhoi ei system cyfrifyfr cyffredinol newydd ar waith ym mis Ebrill 2013. Ceir risg y gall y broses drosglwyddo achosi problemau o bosibl, megis data yn cael ei drosglwyddo'n anghywir neu'n anghyflawn.

Adolygodd archwilwyr mewnol y Cyngor y broses drosglwyddo o'r hen system rhenti tai i Orchard ac maent wedi profi cywirdeb cofnodion a drosglwyddwyd, gan nodi un broblem o ran hawliau mynediad rhesymegol i'r system gan nifer o ddefnyddwyr. Nid effeithiodd hyn ar y gwaith rydym wedi'i wneud o ran rhenti tai.

Gwnaethom waith dadansoddi sylweddol ynglŷn â'r ffigurau incwm rhenti tai. Oherwydd ein dull gweithredu nid oedd angen i ni ddibynnu ar y rheolaethau yn y system rhenti tai newydd (Orchard).

Mae archwilwyr mewnol y Cyngor wedi adolygu'r broseso drosglwyddo i'r system cyfrifyfr cyffredinol newydd ac ni nodwyd unrhyw broblemau sylweddol.

Defnyddiwyd hen system cyfrifyfr cyffredinol y Cyngor (Finance Link) i baratoi'r datganiad o gyfrifon. Roedd y gwaith a wnaed gennym ar system cyfrifyfr cyffredinol newydd y Cyngor (Civica) wedi'i gyfyngu i asesu dilysrwydd unrhyw adroddiadau a geisiwyd gennym. Ni nodwyd unrhyw eithriadau gennym o ganlyniad i'r prawf hwn.

Cydnabod gwariant – cyflawnder cronniadau

13. Ar ôl i gyflawnder cronniadau gael ei nodi fel un o'n risgiau penodol, cynhaliwyd gweithdrefnau er mwyn nodi unrhyw rwymedigaethau nas cofnodwyd.
14. Nododd ein samplau bedwar gwall mewn poblogaeth brawf o 14 o ddatganiadau i'r cyfrifyfr cyfrifon taladwy ar ôl dyddiad diwedd y flwyddyn. Ar adeg ysgrifennu, mae'r Cyngor wrthi'n adolygu anfonebau a gofnodwyd ar ôl diwedd y flwyddyn er mwyn cadarnhau a ddylid cronni unrhyw eitemau eraill o wariant; yna bydd y tîm archwilio yn

---

cyflawni'r prawf unwaith eto. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar lafar i'r pwyllgor archwilio ar 24 Medi am ganlyniadau'r gwaith hwn.

Amcangyfrifon arwyddocaol

15. Yn ystod ein harchwiliad ymgwymerwyd â gweithdrefnau penodol mewn perthynas â meysydd sy'n destun risg o ran amcangyfrif

Prisiadau asedau sefydlog

16. Ailbrisiodd y Cyngor gyfran o'i bortffolio asedau sefydlog fel ag yr oedd ar 1 Ebrill 2012 yn unol â'i bolisi cyfrifyddu o ailbrisio asedau bob pum mlynedd. Canolbwyntiodd ein harchwiliad ar gadernid y cyfrifiadau a wnaed gan brisiwr mewnol cymwysedig y Cyngor a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y prisiad.
17. O ran asedau a ailbrisiwyd yn ffurfiol gan y Cyngor, nodwyd gwall o £472,000 a oedd yn ymwneud â'r Cyfleuster Cynhyrchu Methan ym Mhenhesgyn, y gorddatganwyd ei werth. Yn ogystal, yn seiliedig ar wall yn y fethodoleg a ddefnyddiwyd yn eu cyfrifiad, tanddatganwyd gwerth Eiddo Buddsoddi £352,000. Mae pob un o'r gwallau wedi'u haddasu yn y datganiadau ariannol terfynol.
18. Ar ein cais ni, cynhaliodd y Cyngor ymarfer mynegeio er mwyn diweddarau gwerth y categorïau sylweddol hynny o dir ac eiddo (nas prisiwyd yn ffurfiol yn ystod y flwyddyn) hyd at 31 Mawrth 2013 yn ogystal â diweddarau gwerth yr asedau hynny a brisiwyd ar 1 Ebrill 2012. Arweiniodd hyn at leihau gwerth Anheddau'r Cyngor £2.5m yn seiliedig ar ostyngiad o 3.5% yng ngwerth cyfartalog anheddau hawl i brynu ar Ynys Môn ers y prisiad ffurfiol diwethaf (1 Ebrill 2010). Cynyddodd gwerth Tir ac Adeiladau £6.7m ar ôl cynnydd yn y mynegeion adeiladu (BCIS) sy'n sail i brisiadau o'r fath. Mae'r Cyngor wedi addasu'r newidiadau hyn yn ei ddatganiad o gyfrifon.
19. Yn ystod y flwyddyn flaenorol nodwyd bod y Cyngor yn defnyddio dull Beacon o brisio ei stoc tai cyngor, sy'n cynnwys dewis sawl eiddo sy'n nodweddiadol o wahanol gategorïau neu haenau o dai cymdeithasol, eu prisio, ac yna gymhwysu'r gwerth hwn at bob haen yn ei thro.
20. Er mwyn adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng tai preifat a thai cymdeithasol (fel anheddau cyngor) lle mae gan denantiaid lawer mwy o hawliau, mae dull Beacon yn defnyddio ffactor addasu.
21. Ar adeg y prisiad diwethaf, nid oedd data ar gael ar y ffactorau addasu ar gyfer Cymru, felly dewisodd y Cyngor ranbarth cymharol (Swydd Efrog a Humberside) a chymhwysodd y ffactor addasu hon, sef 31%.
22. Cyhoeddwyd papur ymchwil gan DVS (arbenigwyr prisio yn y sector cyhoeddus) ym mis Ebrill 2011 a nododd wybodaeth ddangosol am ffactorau addasu ar gyfer rhanbarthau Cymru, a'r ffactor a roddwyd ar gyfer Gogledd a Gogledd-Ddwyrain Cymru oedd 39%. Fodd bynnag, nid yw'r papur hwn wedi'i gynnwys mewn unrhyw ganllawiau ffurfiol hyd yma.
23. Byddai newid o 1% yn y ffactor addasu a gymhwyswyd yn cael effaith berthnasol ar werth anheddau cyngor. Felly ystyriodd y Cyngor yn ofalus pa ffactor addasu y dylid ei

---

gymhwyso, gan ddod i'r casgliad na fu'r papur ymchwil yn destun ymgynghori a dilysu digonol i allu dibynnu arno fel sail ar gyfer gwneud newid mor sylweddol yn ei ddatganiad o gyfrifon. Felly mae wedi cadw'r ffactor addasu presennol, sef 31% ond mae wedi tynnu sylw darllenwyr at y papur ymchwil yn ei ddatganiad o gyfrifon gan nodi y gallai arwain at newid sylweddol yng ngwerth anheddau'r cyngor yn y dyfodol o tua £3.4m fesul 1% o wahaniaeth. Rydym o'r farn bod hyn yn rhesymol.

Rhwymedigaethau mewn perthynas â gwerthuso swyddi a chyflog cyfartal

24. Yn 1997, llofnododd cyflogwyr llywodraeth leol a'r undebau llafur 'Gytundeb Statws Sengl'. Fel rhan o ddeddfwriaeth cyflog cyfartal, rhoddodd y cytundeb rwymedigaeth ar awdurdodau i gynnal adolygiadau cyflog cyfartal ac i gyflwyno strwythurau cyflog anwahaniaethol, gan fynd i'r afael â'r ffaith bod cyflogeion llywodraeth leol yn cael eu cyflogi ar delerau ac amodau gwahanol.
25. Mae'r Cyngor wedi cael hawliadau cyflog cyfartal yn ystod y blynyddoedd diwethaf a chafodd ragor o hawliadau yn ystod 2012/13. Mae'r rheolwyr wedi asesu amlygiad posibl y Cyngor i hawliadau er mwyn amcangyfrif y rhwymedigaeth mewn perthynas â'r hawliadau cyfreithiol hyn.
26. Rydym wedi cynnal profion trylwyr ar y cyfrifiadau a wnaed gan y rheolwyr ac wedi trafod yr amcangyfrif gyda'r swyddog a151. Fe'n hysbyswyd bod y datganiad o gyfrifon yn adlewyrchu'r amcangyfrif sy'n briodol ym marn y rheolwyr, ar sail y wybodaeth sydd ar gael iddynt a'u bwriadau wrth ddelio â'r hawliadau. Mae ein gwaith mewn perthynas â dyfarniadau allweddol o fewn cyfrifiad y ddarpariaeth hon yn barhaus a byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r pwyllgor archwilio am ganlyniad y gwaith hwn yn y cyfarfod ar 24 Medi 2013.
27. At hynny mae'r Cyngor wedi datgelu rhwymedigaeth wrth gefn mewn perthynas â rhwymedigaethau cyflog cyfartal posibl nad oes unrhyw hawliadau wedi dod i law yn eu cylch.
28. Mae'r Cyngor wrthi'n cynnal ei ymarfer Gwerthuso Swyddi, ond nid yw eto wedi gallu rhoi asesiad manwl o'i rhwymedigaethau posibl sy'n deillio o'r gofyniad i gyflwyno system cyflog a graddio newydd yn weithredol o 1 Ebrill 2007.
29. Mae sgoriau Gwerthuso Swyddi sy'n gysylltiedig â swyddi wedi cael eu rhoi i Benaethiaid Gwasanaeth y Cyngor sydd wedi ymateb i nifer o gwestiynau y mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â hwy ar hyn o bryd. Nid yw sgoriau Gwerthuso Swyddi wedi cael eu rhoi i aelodau unigol o staff eto, nac wedi eu cysylltu â system cyflog a graddio newydd.
30. Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r Cyngor gydnabod rhwymedigaeth berthnasol mewn perthynas â'r ymarfer hwn. Mae ganddo gronfa wrth gefn o £2.7m a neilltuwyd i ariannu'r costau a ragwelir. Gan nad yw'r Cyngor wedi cynnig system cyflog a graddio newydd eto ac nad yw wedi cyfrifo maint unrhyw rhwymedigaethau posibl i dalu ôl-gyflog, ni wnaed darpariaeth mewn perthynas â'r ymarfer gwerthuso swyddi er bod rhwymedigaeth wrth gefn wedi'i ddatgelu.

Darpariaeth gwastraff

31. Mae'r Cyngor wedi cadw darpariaeth o £1.9m yn y datganiad o gyfrifon mewn perthynas â chostau ôl-ofal ar ran o safle gwastraff Penhesgyn a gapiwyd. Mae prisiad y ddarpariaeth hon yn deillio o asesiad amgylcheddol arbenigol a gynhaliwyd yn 2008. Mae'r asesiad yn rhagamcanu costau ôl-ofal dros gyfnod o 30 mlynedd ar gyfer y safle cyfan. Fodd bynnag, dim ond cyfran o'r costau hyn a gydnabuwyd gan y Cyngor drwy ei ddarpariaeth gwastraff ar gyfer un rhan o safle gwastraff Penhesgyn.
32. Mae'r rhan arall o safle gwastraff Penhesgyn yn cynnwys cyfleusterau i gasglu a phrosesu nwy gwastraff a gynhyrchir wrth i wastraff bydru. Mae'r amcangyfrif a wnaed gan yr arbenigwr ar gyfer gweddill y ddarpariaeth wedi'i ddisodli'n rhannol gan y buddsoddiad cyfalaf a wnaed er mwyn echdynnu a gwerthu nwy. Fodd bynnag, mae'r costau sy'n weddill, sef costau refeniw, yn rhai gofynnol o dan ddeddfwriaeth amgylcheddol ac felly dylid darparu ar eu cyfer.
33. Dengys yr asesiad amgylcheddol arbenigol y dylai'r Cyngor gydnabod darpariaeth o £756,000 yn ychwanegol at ei ddarpariaeth bresennol o £1.9m. Cyfrifwyd hyn ar sail heb ei disgowntio, gan dybio dim chwyddiant hefyd.
34. Mae'r rheolwyr wedi cytuno y dylai'r ddarpariaeth a gydnabyddir yn y datganiad o gyfrifon gael ei chynyddu, ac mae wedi ei chynyddu £775,000, wedi'i ariannu o gronfa wrth gefn benodol a sefydlwyd yn flaenorol at y diben hwn.
35. Rydym wedi cynnal ychydig o waith dadansoddi sensitifrwydd, disgowntio yn seiliedig ar y costau a nodwyd yn yr asesiad amgylcheddol arbenigol, cymhwyso nifer o ragdybiaethau o ran cyfradd ddisgowntio a chwyddiant er mwyn rhoi amrediad o werthoedd darpariaeth posibl. Rydym yn fodlon bod darpariaeth ddiwygiedig y Cyngor yn dod o fewn amrediad rhesymol o amcangyfrifon sy'n seiliedig ar fodel wedi'i ddisgowntio.

Pensiynau

36. Ar ôl profi cyflawnder a chywirdeb data ar aelodaeth a ddarparwyd i'r cynllun pensiwn, nodwyd ei bod yn bosibl bod y data ar aelodaeth a ddefnyddiwyd gan yr actiwari yn anghywir mewn ffordd berthnasol.
37. Rydym wrthi'n cynnal profion pellach er mwyn cadarnhau goblygiadau hyn. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar lafar i'r Pwyllgor Archwilio ar 24 Medi 2013.

Materion sylweddol eraill sy'n deillio o'r archwiliad

38. Fel rhan o'r archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion ansoddol a meintiol sy'n berthnasol i'r cyfrifon ac yn cyflwyno adroddiad i chi ar unrhyw faterion sylweddol sy'n codi. Roedd rhai materion yn codi yn y meysydd hyn eleni:
  - **Nid oes gennym unrhyw bryderon ynglŷn ag agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol.** Cafwyd gennym fod y wybodaeth a ddarparwyd yn berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymaradwy ac yn hawdd ei deall.

Daethom i'r casgliad fod y polisïau a'r amcangyfrifon cyfrifyddu yn briodol a bod datgeliadau'r datganiadau ariannol yn ddiduedd, yn deg ac yn glir.

- **Ni ddaethom ar draws unrhyw anawsterau sylweddol yn ystod yr archwiliad.** Cawsom wybodaeth mewn modd amserol a defnyddiol ac ni chyfyngwyd ar ein gwaith.
- **Ni wnaethom drafod na gohebu â rheolwyr am unrhyw faterion sylweddol y mae angen i ni eich hysbysu amdanynt.**
- **Mae un mater arall sy'n arwyddocaol i'r gwaith o oruchwylio'r broses adrodd ariannol y mae angen i ni eich hysbysu amdano.**

Goruchwylio'r broses o baratoi'r cyfrifon

Nodwyd camdatganiad perthnasol o £61.6m gennym yn ystod ein gwaith maes archwilio (gweler Atodiad 3) a ddigwyddodd oherwydd bod aelod o'r tîm cyllid wedi gwrthdroi taliadau a ailgodir yn fewnol yn anghywir. Er na chafodd unrhyw effaith ar Gost Net Gwasanaethau, cafodd Costau Incwm a Gros Gwasanaethau eu gorddatgan mewn ffordd berthnasol yn y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'r tîm archwilio.

At hynny, nodwyd sawl gwall amherthnasol o natur debyg lle cafodd cronïadau agoriadol eu gwrthdroi'n anghywir neu lle cafodd incwm a gwariant grantiau eu dyblygu ar gam (gweler Atodiad 3).

Gallai'r materion hyn fod wedi cael eu nodi drwy adolygiad manylach wrth baratoi'r cyfrifon.

Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol eraill yn y rheolaethau ond rydym wedi nodi sawl maes lle gellid gwella rheolaethau. Caiff y rheolwyr eu hysbysu am y rhain ar wahân.

- **Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol**
- **Nid oes unrhyw faterion eraill penodol y mae'n ofynnol iddynt, yn ôl safonau archwilio, gael eu cyfleu i'r sawl sy'n gyfrifol am lywodraethu.**

Annibyniaeth a gwrthrychedd

39. Fel rhan o'r broses derfynol, mae'n ofynnol i ni roi sylwadau i chi ynghylch ein hannibyniaeth.
40. Mae PwC yn darparu gwasanaethau ardystio grantiau i'r Cyngor a chodir taliadau blynyddol o tua £140,000 am hynny.
41. Rydym wedi cydymffurfio â safonau moesegol ac yn ein barn broffesiynol, rydym yn annibynnol ac ni chaiff ein gwrthrychedd ei beryglu. Nid oes unrhyw gydbertnasau rhwng Swyddfa Archwilio Cymru/PwC a Chyngor Sir Ynys Môn sy'n effeithio ar ein gwrthrychedd na'n hannibyniaeth yn ein barn ni.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau Terfynol

(Pennawd llythyr y corff a archwilir)

Anthony Barrett
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

PwC
Un Ffordd y Brenin
Caerdydd
CF10 3PW

26 Medi 2013

Sylwadau yn ymwneud â datganiadau ariannol 2012-13

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2013 er mwyn mynegi barn ar ba mor wir a theg ydynt.

Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl cynnal ymchwiliadau a, lle y bo'n briodol, ar ôl archwilio dogfennaeth ategol fel ag yr oedd yn ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol; yn arbennig, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am gynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu trefniadau rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a roddir

Rydym wedi rhoi'r canlynol i chi:

- mynediad llawn i:
  - yr holl wybodaeth rydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
  - gwybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani gennym at ddiben yr archwiliad; a

-
- mynediad anghyfyngedig i staff yr oedd yn angenrheidiol i chi, yn eich barn chi, gael tystiolaeth archwilio ganddynt.
  - canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol fod wedi eu camddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll;
  - ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll a amheuir yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Gyngor Sir Ynys Môn ac yn ymwneud â:
    - rheolwyr;
    - cyflogeion sydd â rolau pwysig yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
    - eraill lle gallai'r twyll gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.
  - ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a roddwyd i ni gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill;
  - ein gwybodaeth am bob achos hysbys neu achos a amheuir o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol; a
  - manylion yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig rydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau ar y datganiad ariannol

Cofnodwyd pob trafodyn, ased a rhwymedigaeth yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rheini a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Cyfrifwyd yn briodol am gydberthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig ac fe'u datgelwyd yn briodol.

Addaswyd ar gyfer pob digwyddiad neu datgelwyd pob digwyddiad a ddigwyddodd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen ei addasu neu ei ddatgelu.

Datgelwyd pob achos gwirioneddol neu bosibl hysbys o ymgyfreitha a honiadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol i'r archwilydd, a chyfrifwyd amdanynt a'u datgelu yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol.

Nid oes yn y datganiadau ariannol gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau. Mae effeithiau'r camddatganiadau nas cywirwyd a nodwyd yn ystod yr archwiliad yn amherthnasol, yn unigol a chyda'i gilydd, i'r datganiadau ariannol cyfan. Ceir crynodeb o'r eitemau hyn isod:

Cost gwasanaethau gwariant

DR Cronfa'r Cyngor	£126,000
CR Cost gwasanaethau (gwariant)	£126,000

Nodwyd gwall dibwys gwerth £256 yn ein profion ar gost gwasanaethau gwariant a oedd yn gysylltiedig â'r cyfnod 2011/12. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws cost gwasanaethau gwariant, byddai'n arwain at werth allosodedig o £126,000.

Cyflawnder croniadau a chyfrifon taladwy

DR Cost gwasanaethau (gwariant) £402,000

CR Croniadau £402,000

Nodwyd pedwar gwall dibwys gwerth £17,058 (o sampl o 14 o eitemau) yn ein hanfonebau profion a gofnodwyd ar ôl dyddiad diwedd y flwyddyn ar gyfer cyflawnder croniadau a chyfrifon taladwy. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws ein poblogaeth brawf, byddai'n arwain at werth allosodedig o £385,000.

Cydnabuwyd incwm ar gam, neu defnyddiwyd cod incwm anghywir

DR Cost gwasanaethau (incwm) £178,000

CR Cost gwasanaethau (gwariant) £85,000

CR Dyledwyr byrdymor £93,000

Nodwyd tri gwall dibwys gwerth cyfanswm o £39,317 (o sampl o 42 o eitemau) yn ein hincwm grant profion a dderbyniwyd yn y flwyddyn, sy'n cynrychioli tâl mewnol a gydnabuwyd o fewn y balans ar gam, gordaliad yn erbyn anfonebau prynu a gofnodwyd fel incwm ar gam, ac incwm o gyngor sydd ar hyn o bryd yn cael ei herio ganddynt. Pe bai'r un gyfradd o wall yn codi ar draws ein poblogaeth brawf, byddai'n arwain at werth allosodedig o £138,000.

Ar sail y cynnydd a wnaed hyd yma, ar hyn o bryd ni allwn asesu ein rhwymedigaethau posibl o ran ôl-gyflog mewn perthynas â'r ymarfer Gwerthuso Swyddi.

Mae'r ddarpariaeth 'Arall' (a gynhwysir mewn perthynas â hawliadau Cyflog Cyfartal) yn seiliedig ar ein hamcangyfrif gorau o'r rhwymedigaethau posibl sy'n deillio o setlo'r hawliadau hyn, ac ystyriwyd pob hawliad a datblygiad o dan gyfraith achosion gymwys yr ydym yn ymwybodol ohoni. Rydym yn cadarnhau bod y Cyngor yn bwriadu ceisio setlo'r hawliadau hyn y tu allan i dribiwnlys ac mai dim ond i'r hawlwyd hynny sydd â hawliad dilys ym marn y Cyngor y caiff setliadau eu cynnig, ac mae wedi gwneud darpariaeth yn y datganiadau o gyfrifon ar eu cyfer yn unol â hynny.

Rydym yn cadarnhau ein bod yn fodlon bod y ffigurau a roddwyd mewn perthynas ag Asedau Sefydlog ac Eiddo Buddsoddi yn y Datganiadau o Gyfrifon yn cynrychioli ein hamcangyfrif gorau o werth yr asedau hynny a bod y dulliau prisio a ddefnyddiwyd yn briodol.

Mae'r rhagdybiaethau sylfaenol a'r data ar aelodaeth a ddefnyddiwyd ym mhrisiad actiwaraidd y cynllun pensiwn yn briodol i Gyngor Sir Ynys Môn.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni. Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith cyflwyno adroddiadau ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Gyngor Sir Ynys Môn ar 26 Medi 2013.

Llofnodwyd gan:

[Swyddog sy'n llofnodi ar ran rheolwyr]

Dyddiad:

Llofnodwyd gan:

[Swyddog neu Aelod sy'n llofnodi ar ran y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu]

Dyddiad:

Atodiad 2

Adroddiad archwilio arfaethedig yr Archwilydd Penodedig i Gyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad yr archwilydd annibynnol i Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ynys Môn a'r nodiadau cysylltiedig ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2013 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y Datganiad Symud ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012-13 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol a'r archwilydd annibynnol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Cynhelir archwiliad er mwyn cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Sir Ynys Môn a pha un a ydynt wedi'u defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagair Eglurhaol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Sir Ynys Môn

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

-
- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar 31 Mawrth 2013 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
  - wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012-13.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y Rhagair Esboniadol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i gyflwyno adroddiad arno o ran y Datganiad Llywodraethu y cyflwynaf adroddiad i chi yn ei gylch os na fydd, yn fy marn i, yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â 'Delivering Good Governance in Local Government: Framework' a gyhoeddwyd gan CIPFA/SOLACE ym mis Mehefin 2007, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Ar dystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ynys Môn yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Archwilydd Penodedig

Cyfeiriad

Dyddiad

Atodiad 3

Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed i'r datganiadau ariannol drafft y dylid tynnu sylw'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu atynt

Yn ystod ein harchwiliad, gwnaethom nodi'r camddatganiadau canlynol a gywirwyd gan y rheolwyr, ond yr ystyriwn y dylid tynnu eich sylw atynt gan eu bod yn berthnasol i'ch cyfrifoldebau mewn perthynas â'r broses o gyflwyno adroddiadau ariannol.

Gwerth y cywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
£61,580,000	DR Cost Gwasanaethau (Incwm) CR Cost Gwasanaethau (Gwariant)	Arweiniodd gwall wrth wrthdroi taliadau a ailgodwyd yn fewnol yn y cyfrifyfr cyffredinol at orddatgan incwm a gwariant o fewn cost gwasanaethau.
£6,710,000	DR Asedau sefydlog CR Cronfa ailbrisio wrth gefn	Yn seiliedig ar fynegeio tuag i fyny ar gyfer categorïau sylweddol o dir ac adeiladau eraill ers dyddiad y prisiad ffurfiol diwethaf.
£2,534,000	DR Cyfrif addasu cyfalaf DR Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant CR Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai CR Asedau sefydlog	Yn seiliedig ar fynegeio tuag i lawr ar gyfer anheddau'r cyngor ers dyddiad y prisiad ffurfiol diwethaf.
£352,000	DR Eiddo buddsoddi CR Ariannu ac incwm buddsoddiadau a gwariant	Yn seiliedig ar gywiro gwall methodolegol wrth gyfrifo gwerth eiddo.
£775,000	DR Cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio CR Darpariaethau	Mae'r ddarpariaeth sy'n gysylltiedig â chost rheoli'r safle tirlenwi ym Mhenhesgyn wedi cael ei chynyddu i gwmpasu amcangyfrif y Cyngor o gyfanswm y costau tebygol. Fe'i hariannwyd o gronfa wrth gefn y gellir ei defnyddio a neilltuwyd ar gyfer costau tirlenwi.
£643,000	DR Cost Gwasanaethau (Incwm) CR Cost Gwasanaethau (Gwariant)	Arweiniodd gwall wrth ailddadansoddi costau ac incwm mewn perthynas â grantiau yn y cyfrifyfr cyffredinol at ddyblygu'r costau hyn o fewn cost gwasanaethau.
£472,000	DR Costau lleihad mewn gwerth	Gorddatganwyd gwerth Cyfleuster

	CR Asedau sefydlog DR Cyfrif Addasu Cyfalaf CR Cronfa'r Cyngor	Cynhyrchu Methan yn safle tirlenwi Penhesgyn.
£322,000	DR Dyledwyr byrdymor CR Credydwyr byrdymor	Arweiniodd gwall wrth ailgysoni balansau dyledwyr y Dreth Gyngor a'r Ardreth Annomestig Genedlaethol at oraddasu'r cyfriflyfr.
£164,000	DR Credydwyr byrdymor CR Cost gwasanaethau (incwm)	Sef rhyddhau balans Grant Cefnogi Pobl a gofnodwyd yn anghywir fel credydwr i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

DRAFT

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk